

Osmanlı Bilimi Araştırmaları Studies in Ottoman Science

Araştırma Makalesi | Research Article

🔓 Açık Erişim | Open Access

Osmanlı Dönemi Süreli Yayınlarından Bir Örnek: *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* (1918-1920)

An Example From Periodial Publications of the Ottoman Era: *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* (1918-1920)

Erhan Yüksel¹

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Ana Bilim Dalı, Sivas, Türkiye

Öz

Bu çalışmada, 1334-1336 (1918-1920) yılları arasında yayımlanmış olan *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* adlı derginin veteriner hekimliği tarihi açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmamızın materyalini, derginin Milli Kütüphanedeki “1973 SA 183” demirbaş numarası ile kayıtlı 19 sayısı oluşturmuştur. *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*’nin ilk sayısı Haziran 1334 (1918) tarihli, son sayısı ise Kânûn-i sâni 1336 (Ocak 1920) tarihli 19 numaralı sayıdır. Derginin ilk sayısında yer alan “İfâde-i mahsusâ” başlıklı yazıda, derginin çıkarılma amacı, Balkan Savaşı nedeniyle kesintiye uğramış olan *Cerîde-i Baytarîyye*’nin tekrar yayımlanması ve veteriner hekimliği alanındaki gelişmelerin aktarılması olarak belirtilmiştir. *Askerî Ceride-i Baytarîyye*, ‘Harbiye Nezareti Baytar Müfettiş-i Umûmiliği’ tarafından Matbaa-i Askeriyye’de aylık periyotla basılmıştır. Derginin adı, Teşrin-i sâni 1335 (Kasım 1919) tarihli 17’nci sayıdan itibaren *Askerî Mecmua-i Baytarîyye* olarak değiştirilmiştir. Yayın ömrünü *Askerî Mecmua-i Baytarîyye* adıyla tamamladığı belirlenen dergide tüberküloz, uyuz, ruam ve kuduz gibi hastalıklar, döneme ilişkin at ve sığır varlığı, hayvan besleme, cerrahi, et muayenesi gibi konuların yanı sıra savaş esnasında hayvanlara uygulanan tedaviler, biyografi, terfi, tayin, kitap tanıtımı ve yurtdışındaki mesleki dergilerden ulaşılan makalelerin çevirileri ile veteriner hekimliği eğitim kurumları hakkındaki bilgilere yer verilmiştir. Bu çalışmada, *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* adlı derginin yayın süreci ve içeriği ile ilgili bilgiler detaylandırılarak, veteriner hekimliği tarihi ve askeri veteriner hekimliği tarihi bağlamında taşıdığı önem değerlendirilmiştir.

Abstract

This study aims to evaluate the journal *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* (Military Newspaper of Veterinary Medicine), published between 1334-1336 (1918-1920), in terms of the history of veterinary medicine. The study material consists of the journal with issue number 19 registered in the National Library with the inventory number “1973 SA 183”. The first issue of *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* was published in June 1334 (1918), and the last issue numbered 19 was published in Kânûn-i Sâni 1336 (January 1920). In the article titled “İfâde-i mahsusâ (Special statement)” in the first issue of the journal, the purpose of the journal is stated as the re-publication of *Cerîde-i Baytarîyye*, which was interrupted due to the Balkan War, and the transmission of developments in the field of veterinary medicine. *Askerî Ceride-i Baytarîyye* was published monthly by the ‘General Inspectorate of Veterinary Medicine of the Ministry of War’ in the Military Press. The name of the journal was changed to *Askerî Mecmua-i Baytarîyye* (Military Journal of Veterinary Medicine) as of the 17th issue dated Teşrin-i sâni 1335 (November 1919). The journal, which was determined to have completed its publication life under the name *Askerî Mecmua-i Baytarîyye*, included topics such as diseases such as tuberculosis, scabies, glanders and rabies, the existence of horses and cattle during the period, animal nutrition, surgery, meat inspection, as well as treatments applied to animals during war, biographies, promotions, assignments, book reviews, translations of articles obtained from professional journals abroad, and information on veterinary education institutions. In this study, information on the publication process

Atıf | Citation: Yüksel, Erhan. "An Example From Periodial Publications of the Ottoman Era: *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* (1918-1920)". *Osmanlı Bilimi Araştırmaları–Studies in Ottoman Science* 26, 2 (2025): 452-464. <https://doi.org/10.26650/oba.1602948>

© This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© 2025. Yüksel, E.

✉ Sorumlu Yazar | Corresponding author: Erhan Yüksel erhanyukcell@hotmail.com/eyuksel@cumhuriyet.edu.tr

and content of the *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* journal was detailed, and its importance in the context of the history of veterinary medicine and military veterinary medicine was evaluated.

Anahtar Kelimeler *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* • askeri süreli yayın • veteriner hekimliği tarihi

Keywords *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* • history of veterinary medicine • military periodical

Yazar Notu This article is an expanded version of the oral presentation titled “*Askerî Cerîde-i Baytarîyye*” Adlı Derginin Veteriner Hekimliği Tarihi Açısından Değerlendirilmesi presented at the IV. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu held at Ondokuz Mayıs University (Samsun) on 21-23 May 2014.

Author Note Bu makale, Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde (Samsun) 21-23 Mayıs 2014 tarihinde düzenlenen IV. Ulusal Veteriner Hekimliği Tarihi ve Mesleki Etik Sempozyumu’nda “*Askerî Cerîde-i Baytarîyye*” Adlı Derginin Veteriner Hekimliği Tarihi Açısından Değerlendirilmesi başlığıyla sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

Extended Summary

In the Ottoman Empire, military periodicals were based on *Cerîde-i Askerîye* (Military Newspaper), which is considered the first army newspaper first published in 1864. After the publication of *Cerîde-i Askerîye*, the publication of military newspapers and magazines in various fields gained momentum. *Cerîde-i Baytarîyye* of which publication was suspended due to the Balkan War, was republished in 1918 under the name *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* because of the need for a journal in the field of military veterinary medicine.

In this study, information on the publication process and content of the *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* journal was detailed, and its importance in the context of the history of veterinary medicine and military veterinary medicine was evaluated. The study material consists of the journal with issue number 19 registered in the National Library with inventory number “1973 SA 183”. The first issue of *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* was published in June 1334 (1918), and the last issue numbered 19 was published in Kânûn-i Sâni 1336 (January 1920). When the publication frequency of the journal between 1918 and 1922 is examined, it is observed that although it was printed monthly, two issues were printed at once in some months. When the articles/writings of the magazine are examined, it is seen that especially translations are included in almost every issue.

In the article titled “İfâde-i mahsusâ (Special statement)” in the first issue of the journal, the purpose of the journal is stated as the re-publication of *Cerîde-i Baytarîyye*, which was interrupted due to the Balkan War, and the transmission of developments in the field of veterinary medicine. *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* was published monthly by the ‘General Inspectorate of Veterinary Medicine of the Ministry of War’ in the Military Press. The name of the journal was changed to *Askerî Mecmua-i Baytarîyye* (Military Journal of Veterinary Medicine) as of the 17th issue dated Teşrîn-i sâni 1335 (November 1919). The journal, which was determined to have completed its publication life under the name *Askerî Mecmua-i Baytarîyye*, included topics such as diseases such as tuberculosis, scabies, glanders and rabies, the existence of horses and cattle during the period, animal nutrition, surgery, meat inspection, as well as treatments applied to animals during war, biographies, promotions, assignments, book reviews, translations of articles obtained from professional journals abroad, and information on veterinary education institutions.

In this study, information on the publication process and content of the *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* journal was detailed, and its importance in the context of the history of veterinary medicine and military veterinary medicine was evaluated.

When the issues of the journal are examined, it is seen that the purpose of the publication is to convey the medical developments that took place during the Balkan Wars and that it fulfills this purpose effectively. It can be said that it is an important document in terms of reflecting the functioning and current status of military veterinary medicine in the Ottoman Empire at the time it was published. In addition, it can be stated in terms of its content that it is a valuable source for both the history of veterinary medicine and military history, as it reveals that the discipline of veterinary medicine was handled with military order and meticulousness. However, when examined in terms of its content, *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* addressed not only topics related to veterinary medicine, but also issues concerning public health, human medicine, and zoonotic diseases, thereby presenting a holistic perspective on health reflective of the period's understanding. This multifaceted content can be

regarded as an early representation of what is today known as the "One Health" approach—a multidisciplinary model that emphasizes the interconnectedness of human, animal, and environmental health. Therefore, *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* holds significant value not only in the context of the history of veterinary medicine, but also in terms of understanding the structure of Ottoman health and military institutions.

Giriş

Osmanlı Devleti'nde, askeri süreli yayınlar 1864 yılında yayımlanmaya başlayan ve ilk ordu gazetesi olarak kabul edilen *Cerîde-i Askerîyye*'ye dayanmaktadır. *Cerîde-i Askerîyye* dergisinin çıkarılmasının ardından, çeşitli alanlarda askeri gazete ve dergilerin yayınlanması hız kazanmıştır.¹ Bu gelişmeler akabinde askeri veteriner hekimliği alanında hissedilen gereksinim doğrultusunda Balkan Savaşı nedeniyle basımına ara verilen *Cerîde-i Baytarîyye* adlı dergi *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* adıyla 1918 yılında yeniden yayımlanmaya başlamıştır.² Askeri ve veteriner hekimliği konularını ele alan süreli yayınları inceleyen çalışmalarda derginin basım süreci, yayın amacı ve özet bilgilerine erişilmiş;³ ancak derginin genel içeriğiyle ilgili detaylı bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Dergi ile ilgili yapılan taramalar sonucunda *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*'nin Milli Kütüphanedeki sayılarına ulaşılmıştır.

Bu çalışmada, Milli Kütüphanede “1973 SA 183” kayıt numarasıyla yer alan *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye Baytarîyye*'nin 1334-1336 (1918-1920) yılları arasında yayımlanan 19 sayıdan oluşan kataloğu incelenmiş olup *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*'nin yayın süreci ve içeriği üzerinde durularak, veteriner hekimliği tarihi ve askeri veteriner hekimliği tarihi bağlamında taşıdığı önem değerlendirilmiştir.

Askerî Cerîde-i Baytarîyye'nin (*Askerî Mecmua-i Baytarîyye*) yayın hayatı ve içeriği

Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye adlı derginin ilk sayısı Haziran 1334 (1918) tarihli, son sayısı ise Kânûn-i sâni 1336 (Ocak 1920) tarihli olup belirtilen süre zarfında derginin 19 sayısı basılmıştır. Derginin ön dış kapağında “Harbiye Nezareti Baytar Müfettiş Umûmilîği” tarafından ayda bir yayınlandığı, yazı işlerinden sorumlu birimin “Baytar Müfettiş Umûmilîği Birinci Şubesi” olduğu bilgileri aktarılmıştır (*Resim 1a*, *Resim 1b*). Derginin 16'ncı sayısından itibaren ön kapak bilgilerinde “Umur-ı Baytar Dairesi Fen Şubesi” tarafından ayda bir yayınlanır ifadesi yer almıştır. *Askerî Cerîde-i Baytarîyye*, Teşrînsânî 1335 (Kasım 1919) tarihli 17'nci sayıdan itibaren *Askerî Mecmua-i Baytarîyye* ismiyle yayınlanmıştır (*Resim 2a*, *Resim 2b*).

Derginin ilk sayısı ile 16-19'uncu sayılarında dergi ücreti hakkında fiyat bilgisi bulunmamakla birlikte, 2-15'inci sayılar arasında dergi ücretinin seneliğinin 10 kuruş olduğu ve nüshasının ise 1 kuruşa satıldığı bilgisine yer verilmiştir. Tüm sayıların ön dış kapağında “Mündericât” bölümü altında, yayımlanan sayıda yer alan metinlerin başlıkları kısaca özetlenmiş olup, arka kapak sayfaları boş bırakılmıştır.

Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye'nin ilk sayısının iç sayfa üst kısmında, dergi adı ve sayfa numaraları yer almaktadır. Derginin 16'ncı sayısına kadar metinler iki sütun olarak düzenlenmişken, bu sayıdan itibaren tek sütunlu bir nizam benimsenmiştir. Sayfa numaraları 1-4'üncü sayılarda diğer nüshayı takip etmişken, 5-19'uncu sayılarda ise her nüshada sayfa numarası 1 rakamıyla başlatılmıştır. Dergide yer alan metinlerin çoğu imzasızdır; ancak yurtdışında yayımlanan mesleki dergilerden alıntı/tercüme/çeviri yapılan makaleler ile ilgili bilgiler ilgili çalışmanın başlık altında, dipnotlarda veya metin içinde belirtilmesine özen gösterilmiştir. Derginin boyutu 25 cm olup, tüm nüshalar Matbaa-i Askeriyye'de basılmıştır.

¹ Hamit Pehlivanlı, “Son Dönem Tarih Araştırmalarında Askerî Gazete ve Süreli Yayınların Yeri,” *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 21, 61 (2005), 245-246; Ali Emre Yerdoğan, “*Cerîde-i Askeriyye* Gazetesi'nin Tasnifi (1864-1870)” (Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019), 8; Hakan Türkkan, “*Askerî Mecmua*,” *Erişim*: 22 Kasım 2023, <https://canakkalesavaslariansiklopedisi.com/wp-content/uploads/2023/10/askeri-mecmua-csa.pdf>.

² “İfâde-i mahsusâ,” *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 1, 1 (1334), a; Pehlivanlı, “Son Dönem Tarih,” 245, 246; Türkkan, “*Askerî Mecmua*”.

³ Pehlivanlı, “Son Dönem Tarih,” 249; Şeref Etker, “Askerî Baytarlarî Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumi ve 1908 Nizamnamesi,” *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 15, 1, (2013), 110; Türkkan, “*Askerî Mecmua*”.

⁴ Evvelce intişar itmekde bulunan *Cerîde-i Baytarîyye*, Balkan Harbi münasabıyla düçar-ı tatil olmuşdu. Muhârebe-i hâziranın pek ziyade imtidâd itmesi ve bu müddet zarfında tabâbet-i baytarîyye âleminde hayli tebeddülât zuhuru yeniden bir cerîdenin neşri lüzumunu ihsâs itdi. Binâen

Derginin çıkarılma amacı, ilk sayının "İfâde-i mahsusâ" başlığı altında belirtilmiştir.⁴ Metne göre; daha önceden yayınlanan *Cerîde-i Baytarîyye*'nin basımına Balkan Savaşı nedeniyle ara verildiği, savaş sürecinde veteriner hekimliği alanında önemli gelişmeler olduğu ve bu alandaki ilerlemelerin bir dergi aracılığıyla aktarılmasının ihtiyaç dâhilinde olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle, aylık periyotla tekrardan yayımlanacak olan dergi ile tıp dünyasında, mevcut savaş esnasında, gerçekleşen yeniliklerin ve gelişmelerin aktarılması hedeflenmiştir.

Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye'nin 14-16'ncı sayılarında "Ricâ-i mahsus" başlığı altında aktarılan yazıda; özellikle savaş sırasında ordu hükümetinin çeşitli birimlerinde görevlerini icra eden tıbbi personelin, hastanelerin ve sağlık tesislerinin hizmet verdiği birimlerdeki hastalıkların ve sağlık önlemleri tecrübelerinden meslektaşların da faydalanmasını temenni ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu amaçla, bilimsel makaleler veya gözlem raporları göndermek isteyenlerin dergi şartlarına riayet ederek çok detay vermeden hazırladıkları çalışmaları Umur-i Baytarîyye Dairesi Fen Şubesine iletmeleri istenilmiştir.⁵ Bununla birlikte litratürde *Askerî Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumiyesi* tarafından 1908 tarihinde hazırlanan nizamnâmeye göre, *Cerîde-i Baytarî Askeri* adlı bir derginin yayımlanması planlandığı bilgisine ulaşılmıştır.⁶ Ancak bahsi geçen dergiye ait herhangi bir nüshaya ulaşılamamıştır. Bu bağlamda, 1918-1920 yılları arasında yayımlanan *Askerî Cerîde-i Baytarîyye*, söz konusu nizamnâmenin belirlediği yayın ilkeleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir. Her iki derginin amacı, yayın periyodu, içerik oluşturulmadan önce Harbiye Nezaretinden onay alınması gibi temel yayın politikaları açısından benzerlik gösterdiği için, *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*'nin, daha önce Balkan Savaşları sırasında yayımlandığı bildirilen ancak, izine ulaşılamayan *Cerîde-i Baytarîyye*'nin devamı ya da fiilen hayatı geçirilmiş hali olabileceği düşünülmektedir. Ancak bu iki derginin aynı dergi olup olmadığını kesinleştirmek için yeterli arşiv verisine ulaşılamamıştır.

Dergide tüberküloz, uyuz, ruam ve kuduz gibi hastalıklar ve tedavi şekilleri; döneme ilişkin at ve sığır varlığı; hayvan besleme, yeme bağlı zehirlenmeler; cerrahi ve anestezi; aşı; ilaçlar; et muayenesi, et ihracatı gibi konuların yanı sıra savaş esnasında yaralanan veya hastalanan hayvanlara uygulanan tedaviler, terfi, tayin ve yurtdışındaki mesleki dergilerden ulaşılan makalelerin çevirileri ile veteriner hekimliği eğitim kurumları hakkındaki bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca dergide, Miralay Yusuf Ziya Bey'e ait olan *Ameliyat-ı Cerrahiyye-i Baytarîyye* adlı eser⁷ tanıtılarak veteriner hekimliği açısından önemine vurgu yapılmış ve Osman Nuri (Eralp) Bey'in biyografisi⁸ de sunulmuştur.

Değerlendirme ve Sonuç

Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye, özellikle Balkan Savaşları sonrasında belirginleşen tıbbi ihtiyaçlara yanıt vermek ve veteriner hekimliğe dair bilgi paylaşımını sağlamak amacıyla yayınlanmıştır. Bu bağlamda, hem askeri hem de veteriner hekimliği açısından önem arz ettiği söylenebilir. Derginin, yayınlandığı dönemde Osmanlı'da askeri veteriner hekimliğin kurumsal yapısını, mesleki işleyişini ve disiplinler yaklaşımını yansıtan birincil kaynak olma niteliği göz önünde bulundurularak *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* tarihsel bir belge olduğu ileri sürülebilir. Bununla birlikte, derginin yalnızca belge niteliği taşımakla kalmayıp, dönemin veteriner hekimliğine ilişkin bilgilerin duyurulması, mesleki bilgi birikiminin yaygınlaştırılması ve bilimsel iletişimin sağlanması gibi işlevleri de üstlendiği dikkat

aleyh ayda bir defa neşri mukarrer olan iş bu mecmua ile âlem-i baytariyyede, muhârebe-i hâzıra esnasında kâfi olan teceddüdât neşr idilecek ve bu suretle etibbâ-i baytariyyeye, tababetin cerayan-ı hâzırından malumat ita olunacaktır ("İfâde-i mahsusâ," *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 1 (1334), 1.

⁵"Ricâ-i mahsus," *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 1, 14-15 (1335), 15; "Ricâ-i mahsus," *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 16 (1335), 31.

⁶Etker, "Askerî Baytarları Terakki," 110

⁷"Mühim bir eser," *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 18 (1335), 17-18

⁸"Bakteriyolog-Kimyager-Baytar Binbaşı Osman Nuri Beg," *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 19 (1335), 19-24.

çekicidir. Yayınlandığı 1918-1920 yılları arasında, dönemin savaş koşulları ve artan ekonomik zorluklara rağmen mümkün olduğunca düzenli bir periyotta yayınlanmış; kimi zaman iki sayı bir arada, kimi zaman ise düzensiz şekilde neşredilmiştir. Bu durumun, yayının sürekliliğini zorlaştırmış ve nihayetinde 1920 yılında yayın hayatının sona ermesine yol açtığı söylenebilir.

İçeriğine bakıldığında, *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* yalnızca veteriner hekimliğe değil, aynı zamanda halk sağlığı, insan hekimliği ve zoonotik hastalıklar gibi konulara da yer vererek, dönemin sağlık anlayışına bütüncül bir bakış sunmuştur. Bu çok yönlü içerik, günümüzde “Tek Sağlık” (One health) yaklaşımı olarak adlandırılan disiplinler arası sağlık modelinin erken dönem bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye* hem veteriner hekimliği tarihi hem de Osmanlı sağlık ve askeri kurumların yapısı açısından önem arz ettiği söylenebilir.

Hakem Değerlendirmesi	Dış bağımsız.
Çıkar Çatışması	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.
Finansal Destek	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer Review	Externally peer-reviewed.
Conflict of Interest	The author has no conflict of interest to declare.
Grant Support	The author declared that this study has received no financial support.

Yazar Bilgileri Author Details	Erhan Yüksel (Doç. Dr.) 1 Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Veteriner Hekimliği Tarihi ve Deontoloji Ana Bilim Dalı, Sivas, Türkiye 0000-0002-0735-0375

Kaynakça | Bibliography

Basılı Kaynaklar / Printed Sources

- “Bakteriyolog-Kimyager-Baytar Binbaşı Osman Nuri Beg.” *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 19 (1335): 19-24.
- Etker, Şeref. “Askerî Baytarları Terakki ve Teavün Cemiyet-i Umumisi ve 1908 Nizamnamesi.” *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* 15, 1 (2013):108-115
- Fen Şubesi. “Ricâ-i Mahsus.” *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 1, 14-15 (1335): 15.
- “İfâde-i Mahsusâ.” *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 1, 1 (1334): a.
- “Mühim Bir Eser.” *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 18 (1335): 17-18
- Pehlivanlı, Hamit. “Son Dönem Tarih Araştırmalarında Askerî Gazete ve Süreli Yayınların Yeri.” *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 21, 61 (2005): 243-258
- “Ricâ-i mahsus.” *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* 16 (1335): 31.

Elektronik Kaynaklar / Electronic Sources

- Türkkan, Hakan. “Askerî Mecmua.” Erişim: 22 Kasım 2023. <https://canakkalesavaslariansiklopedisi.com/wp-content/uploads/2023/10/askeri-mecmua-csa.pdf>.

Tezler / Dissertations

- Yerdoğan, Ali Emre. “Cerîde-i Askeriyye Gazetesi’nin Tasnifi (1864-1870).” Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019.

Ek | Appendix

Ek 1. *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*'nin İçindekiler Listesi⁹

Haziran 1334 (1918). Birinci Sene. No: 1	
• İfâde-i Mahsusâ	a
• Bargirlerde Gazât ile Tesemmüm	a-3
Tedavi	3-6
• Sahâ-i Ameliyenin İzâle-i Aferiyyesi	7-11
• Müntin Ellerin (Bilhassa Nakil Virüsleri Nazar-ı Dikkate Alarak) Basit Usuller ile İzâle-i Aferiyyesi Hakkında Tecârib	11
Tecâribe Netâyici	11-13
• Cerrahide Siyağ İyodu İstihlaf İdecek Mâdde-i Cedide	13-14
• Yeşil Yapraklarla Tagdiye	14-16
• Sath-ı Arzda Ne Kadar Bargir ve Bakar Vardır?	16
• Şuûn-u Muhtelif	16-17
Temmuz, Ağustos 1334 (1918). Birinci Sene. No: 2, 3	
• Bargirde Mermi Cerhalarının Teşhisi Hakkında	a
Mermilerin Nev'i	a-25
Şarapnel Misketleri ile Piyade Mermilerinin Mûcib Oldukları Cerhalarda Seyri Şifa	25
Netice	26
Tedavi	26
İhtilatat	26-27
Tıb Adı	27
Vaka-i Marazîye	27-32
• Harb Cerrahisinde Mesane Sondasının Mermi Yaralarının Tedavisinde İstimâli	32-33
• Bargirde Kaynar Su ile Haşlayarak Dâ'i Dufaydanın Tedavisi	33-35
• Zehirli Yılan Ladgelerinin Fevk Manganit Potasyum ile Tedavisi	35-37
• Dört Re's Bargirin Akasya Kabuğu Ekl İderek Tesmîmi	37-38
• Cünûn-u Gulmete Mübtela Olub Yapılan Ameliyat Neticesinde Tedavi İdilen İki Hayvan Üzerindeki Netice-i Meşhûdât ve Tecârib	38-40
• Teâmül-ü Aynînin Sureti İcrası Hakkında Talimat	40-41
• Hastalık Hasebiyle Kuvvetden Düşmüş Bargirlerin Sulî Küûl Mükfeffer ile Tedavisi	41-42
• Bargirde Lenfanjitinin Otolize İdilmiş Bira Mayası Zerk İdilerak Tedavisi ve Mezkûr İletin Aşî Usulü ile Tedavisi Hakkında	42
• 11 Nisan 1334 Tarihli İrade-i Seniye-i Cenab Padişahı Mucibince Nişanları Taltif Olunan Etibbâ-i Baytarîyye	43-44
Eylül 1334 (1918). Birinci Sene. No: 4	
• Cürûhun Dakin Mahlûl ile Tedavisi	a-50
• Müntin Cürûh-u Nariyenin Kesif Klor Sodyum Mahlûli ile Tedavisi	50-51
• Soleysel, Yohan Usulü ile Cerz-i Gudrufinin Ameliyesi	51-54
• Kıtaat Bargirlerinde Emraz-ı Kalbiyye	54-55
• Dûd-ı Kebedi Hastalığının Tedavisi ve Bu Âfete Karşı Mücadele	56-57

⁹*Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*'nin içindekiler listesi oluşturulurken orijinal haline sadık kalınmıştır. Dergi sayılarında ilk sayfa numaralandırılmadığı için her sayıda bu sayfa 'a' harfi ile gösterilmiştir.

• Profesör Doktor Neufeld ve Osman Tarafından Yeni Krezol Müstahzarı Hakkında Tetkikat	58-59
• Delice ile Tesmîm	59-60
• Kasaplık Hayvanatın Kemiklerinden İstifade Hususunda En Muvaffak Olan Usul Hangisidir? (Dr. R. Standfufs ile Dr. E. Kallert Tarafından “Et Ve Süt Hıfzû’sıhha Mecmuasında” Neşr İdilmiş Olan Makaleden)	60-62
• Taze Harb Cürûhunda Bulunan Bakterilerle Bunların Ehemmiyyet-i Sâiriyesi (Münih Haftalık Tıb Risalesinden Muktebesdir)	62
• Bargirlerin Sârî İltihab-ı Fem-i Besereyesi	62-63
• İnsanlarda Ruam Hastalığı	63-64
• 1916 Senesinde Almanyada İnsanlarda Büsre-i Habise Vakayı	65
• Avrupaya Dondurulmuş Et İthalatı	65-67
• Amerikanın Harb Bargirleri Ticareti	67-68
Teşrîn-i Evvel-Teşrini Sânî 1334 (Ekim/Kasım 1918). Birinci Sene. No: 5, 6	
• Cerib ve Tedavisi Hakkında Almanyada Harb-ı Hâzıra Zarfında İcra İdililen Tedkikat	a-4
Hayvanat Ceribinin Sair Hayvanlara ve İnsanlara İntikali	4-5
Tedavi	5-13
Kat’ı Asabi İstilizâm İden Ahvalde Ku’ül Zerki.	13-14
• Anazarkın Kopenhag Profesörlerinden Yansenin Polivalan Serumı ile Tedavisi	15
• Kısırakta Âkemet (Kopenhagda Baytar Albrechtsenin Almanyada Şehri İlmi Baytarlık Risalesinde Neşr Olunan Makalesinden Muktebesdir.)	15-20
• 1917 Senesi Sekiz Numaralı Berlin Seririyyat Haftalık Risalesinde İntişar İden Doktor J. Markuze’nin İntân Ruamı ve Ana Karşı İthaz İdilecek Tedabir Vâkiye Serlevhalı Makalesi Ehemmiyete Binaen İktibasen Nakil İldi.	20-21
• Dopin	21
• Bargirlerin Tağdiyesinde Emlâh-ı Kilsiyenin Haiz Olduğu Ehemmiyet (Almanca Haralar Risalesinin 1918 Senesi 1, 2, 3 Numaralı Nüşhalarında İntişar İden “Karl Bavurek”in Makalesi Ehemmiyete Binaen İktibasen Zirde Nakil İldi.)	22-27
• Hayvanat-ı Feresiyyede Sarî Fakr-ül Dem (Münih Baytarı Haftalık Risalesinin 1918 Senesi Dört ve Beş Numaralı Nüşhalarında İntişar İden Makalenin Tercümesidir.)	27-31
Kânûn-i Evvel-Kânûn-i Sânî 1334 (Aralık/Ocak 1918). Birinci Sene. No: 7, 8	
• Halî Sıhhatde Bulunan Bakaratın Em’âsındaki Enva-i Mikrobiyye Hakkında Tedkikat	a-2
• Cemre ile Müntin Olmuş Hayvanat Derilerinin Ta’kiminde ve (Seymor-Yones) ve (Şaten Fro) Usulünün Derece-i Teessiri Hakkında Tedkikat	2-3
• Tanaların Miâsında Bulunan Bakteriler Hakkında	3
• Cidago Yarasında Tasabbu Cild Ameliyesi (Veterinar Kunde-Veterinarkunde- Nam Risalede Mülazım-ı Evvel Doktor Baytar Rebuk-Rehbock- Tarafından Bilâdeki Serlevha Tahtında Neşr İdililen Makale Haiz Olduğu Ehemmiyete Binaen Bervech-i Zir İktibas Olunmuştur.)	4-5
• Bargir Uyuzunun İnsanlara İntikali	5-6
• Koyun ve Bakarlarda Ruam İntânı	6
• Gışâ-i Muhâtî Enf Üzerinde Ruama Müşabih	7
• Enzife-i Dahiliyyenin Dâhil Verîdî Olarak Toz-Klor Kalsiyum Muhlülü Zerki ile Tedavisi	7
• Bargirde Dâ-i Dufaydanın Tarzı Hakkında Tedkikat	7-8
• Müzmin Harici Flegmonların Bî’z-zât Hastanın Kanı ile Tedavisi (Doktor Vail)	8-9
• Harb A’mâlleri-Kelbler	9-10
• Necm-i Ahmer	10-11

• Bir Bargir Kasabı Tarafından Bargirlerin Müctemian Tesmim İdilmesi (Münih Haftalık Mecmua-i Baytarîyyesinde Müteala İdilmiştir.)	12
• Profesör Doktor Eber'in Telkih Vâkisi Vasıtasıyla Bakarât-ı Tedderrüne Karşı Mücadele	12-13
Şubat-Mart 1335 (1919). Birinci Sene. No: 9, 10	
• Ultra Violeto Şuââtı Hakkında	a-2
• Parafimozis Ameliyesi	2-3
• Adaledeki Fistüllerin Ameliyat ile Tedavisi	3-4
• Cerrahi-i Baytarîyyede İbtâl-ı His	4-6
• İbtâl-ı His Mevzi'î	6-7
• Bir Nâhiye-i Bedeniyyenin İbtâl-ı Hissi	7
• Veba-i Bakarinin Teşrih-i Marazîsi Hakkında Zeyl	7-9
• Dâ'î Dufaydanın Neosalvarsan ile Tedavisi	9-10
• Kelblerde Maraz-ı Sinn-i Hâdasetin Diğer Nêv-i Hayvanatın Serumuyla Tedavisi	11-12
• Mütenevvia	12-13
• Bargirde Östrus Sürfeleriyle Tahassul İden Avâkıb-ı Vahîme	13-17
• Harekât-ı Askerîyye Esnasında Bargire Bakmak Hususunda Bazı Vesâyâ	17-18
• Ebher Halfî ile Şuabâtının Trombozları	18-19
• Sinek Sürfelerinin Te'sîrât-ı Muzırresi	19-20
• Bir Bargirde Hicâb-ı Hâcizin Ma'sa Düçar Olması	20
• Tayların Topallığının Analarının Masl-üd-dem-i ile Tedavisi	20-21
Nisan 1335 (1919). Birinci Sene. No: 11	
• Bargirde Kesr-i Azmın Tedavisi Hakkında Tecrîbe	a-3
• Türkiyede Yün İstihlâtı	3
• Kuduzun Teşhis-i Serîrîsi Hakkında Tedkikat	3-6
Netâyic	6-7
• Cürûh-u Müntinenin Tedavisinde İyod-u Neşâ	7
• Huysuz Bargirlerin Zabt ü Rabt İçün Basit Bir Usûl	7-8
• Tüberkülin ile Tedavi	8-10
• Bargirde Mevt ile Nihâyet Bulan Bir Verem-i Ri'evî Vak'ası	10-11
• Tabâbet-i Baytarîyyede "Sozoyodol-Sosoyodol" Tedavisi	11-12
• Bargir Sancısının Klor Mâiyyet Morfin ile Tedavisi	12
Mayıs 1335 (1919). Birinci Sene. No: 12	
• Diyabet Bi-taâmda Klor Sodyumun Te'sîri ve Ehemmiyeti Hakkında Tedkikat ve Maraz-ı Mezkûrün Morfin ile Tedavisi	a-4
• Bargirde Bi-Taâm Diyabet (Mâ-ba'dı Var)	4-6
• Bargirin Fakr-ül-Dem-i Sârisi Hakkında Ma'lûmat Umûmiyye-i Mücmele	6-9
• Cerz-i Gudrûfinin Tedavi-i Deva'sı	9-11
• Mıh Batması ve Tedavisi	11-12
• Bargirlerde Bitlerin Sublime ile İ'tlâfı Hakkında Tecarib	12
• İnsanlara Sirayet İden Bargir Uyuzunun Tedavisi	12-13
• Bargir Sarkoptanın Tarz-ı Hayatı ve Buna Karşı Mücadele	13

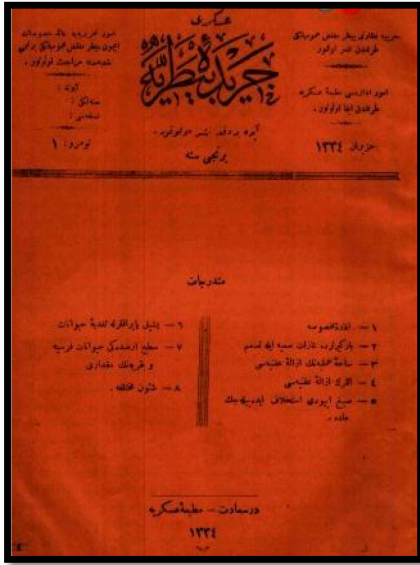

• Hâdd-ı Romatizma-i Mafsaliyyenin (Elektro-koloidal Feza) Müstahzarat ile Tedavisi	13-14
• Bakaratin Tüberküline Karşı Ferd-i Hassâsiyeti	14
Temmuz 1335 (1919). Birinci Sene. No: 13	
• Hayvanatda Bi-taâm Diyabette Klor Sodyumun Vazifesi Hakkında Taharriyât-ı Cedîde (Geçen Nüshadan Mâ-ba'd)	a-5
• Fenn-i Tedavi-i Hayvanatda İyodoform Makamına Kaım Olan Yeni Bir Deva: Sozoyodol Potasyum	5-7
• Bargir Uyuzunun Sozoyodol Zîbak ile Tedavisi	7
• Bakarda Aktinomikozun Tedavisi	8
• İshale Müşâbih Hastalıklarda Atropin Tedavisi	9
• Kloral: Cerrahi-i Baytarîyyede Kloralın Münevvim Olarak Kabiliyyet-i İstîmâliyesi ve Tarîk-i İ'tâ'sında Cihet-i Tercih (Doktor Baytar Necîb)	9-11
• Literatür	11
Ağustos-Eylül 1335 (1919). Birinci Sene. No: 14, 15	
• Teşhîs-i Maslî ve Tabâbet-i Baytarîyyedeki Tatbikatına Dâir Bir Kaç Söz	a-9
• Kepekle Tesemmümât	9-12
• Bargirde Dûd-ül Kebed	12-13
• Vebâ-i Feres	13-14
• Bargirin A'verinde Yigirmi Kilo Vezninde Terâküm İden Kumdan Mütevellid Sancı	14-15
• Metilen Mavisi	15
• Feresde ve Bakarda Soda ile Tesemmüm	15
• Ricâ-i Mahsus (Fen Şubesi)	15
Teşrîn-i Evvel 1335 (Ekim/1919). Sayı: 16	
• Ruam ve Teşhîs-i Maslî	a-13
• Şişli-Memleket Hayvan Hastahanesinde İki Melanofibrom Vak'ası. Fibrom veya Fibroid (Doktor Baytar Necîb Rıza)	14-15
İdrar Tahlili ve Tatbikatı	16-30
İdrarın Kimyevî Tahlili	20
Albumin	20-22
Albümozlar	23
Safra	23-24
Glikoz	24-26
Muayene-i Hurdebîniyye	26-30
• Takdir	31
• Ricâ-i Mahsus	31
Teşrîn-i Sânî 1335 (Kasım/1919). Sayı: 17	
• Tagdiyenin Avâmîl-i Tâliyesinden Vitamin (Teksir-i Hayvanat Muallimi Binbaşı İsmail Abidin)	1-3
• Tüberküloz ve Teftîş-i Lühûm	1-8
• Fransız Ordusunda Ruam Teşhisi	9-10
• Mevt ve Alâim-i Mevt	11-17
• Dünyanın Baytar Mektebi Âliye ve Fakülteleri	18-20

Kânûn-ı Evvel 1335 (Aralık/1919). Sayı: 18	
• Harb-ı Umumide 1332 Senesi Yaz Mevsiminde Altıncı Ordunun Nehr'ül-Remle Nam Mevkiinde Bulunan Seferzesi Hayvanatında Tesadüf Olunarak Ehemmiyetine Binaen Kayd Olunmuştur: Bakar Körlük "Gice Görmemezlik, Gündüz Görmemezlik Karasu" Aşâvet (Askerî Baytar Mekteb-i Müdürü ve Emraz-ı Dâhiliye Muallim Vekili Kaymakam Ali Besim)	1-2
• Nebatatla Alâkamız	3-10
• Ruamın Teşrih-i Marazîsi Üzerine Birkaç Söz	11-13
• Yine Ruam	14-15
• Tekrar Ruam	16-17
• Mühim Bir Eser	17-18
• Terfî' ve İsti'fa	18
Kânûn-ı Sâni 1336 (Ocak/1920). Sayı: 19	
• Karsinom İstatistikleri ve Askerî Baytar Mektebine Vürüd İden Karsinomun Röntgen ile Tedavisi (Askerî Baytar Mektebi Seririyat-ı Hariciye Muallim Muavini Baytar-Doktor Necîb Rıza)	1-3
• Müşâhede (Harbiye Dairesi Süvari Şubesi Baytarı Yüzbaşı Abdullah Hilmi)	4-5
• Emrâz-ı Üzniyye (Frohnerin Kitabından Tercüme İdilmiştir.) (Harbiye Dairesi Süvari Şubesi Baytar Kıdemli Yüzbaşı Abdullah Hilmi)	6-8
• İltihab-ı Ev'îye-i Lenfâviye-i Su-i Afiyye ?	9-18
• Bakteriyolog-Kimyager-Baytar Binbaşı Osman Nuri Beg	19-24
• İrtihal (Rahmetullah Aleyh Rahmeten Vasiah)	25-26
• Terfî'	27-29

a)

b)

Umûr-i tahrîriyye âid husûsat için
Baytar Müfettiş Umûmiliği Birinci
Şubesine müracaat olunur.

Harbiye Nezareti Baytar Müfettiş
Umûmiliği tarafından neşr olunur.
Umûr-i İdaresi Matbaa-i Askeriyye
tarafından ifâ olunur.

ASKERÎ CERÎDE-İ BAYTARÎYYE

Abone:

Seneliği:

Nüshası:

Ayda bir neşr olunur.

Numro: 1

Birinci sene

Haziran 1334

Mündericât

6. Yeşil Yaprakla Tagdiye-i Hayvanat	1. İfâde-i Mahsusâ
7. Sath-ı Arz daki Hayvanat-ı Feresiyye ve Bakariyenin Mikdarı	2. Bargirlerde Gazât-ı Semiyye ile Tesemmüm
8. Şuûn-u Muhtelif	3. Sahâ-i Ameliyenin İzâle-i Afenesi
	4. Ellerin İzâle-i Afenesi
	5. Sabğ İyodu İstihlaf İdebilecek Madde

Der-saâdet-Matbaa-i Askeriyye

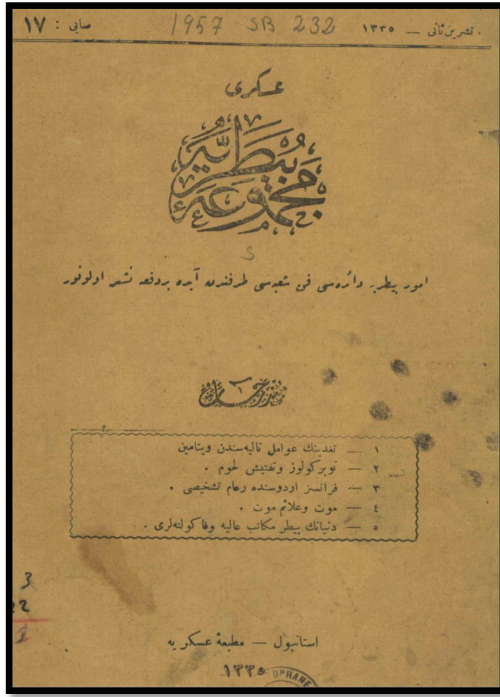
1334

Harbiye

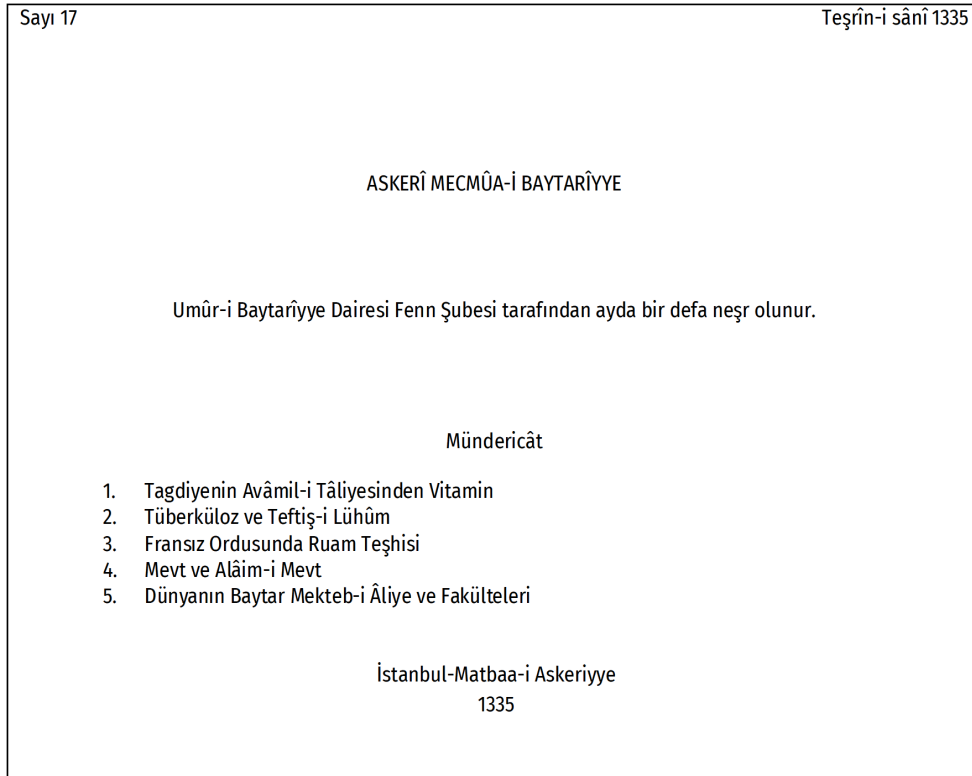
Kaynak: Milli Kütüphane

Resim 1. a) *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* dergisi ilk sayı (Haziran 1334/1918) kapak sayfası**b)** *Askerî Cerîde-i Baytarîyye* dergisinin ilk sayı kapak sayfasının Latin harflerine çevirisi

a)

b)

Kaynak: Milli Kütüphane

Resim 2. a) *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmua-i Baytarîyye*'nin birinci sene 17 (Teşrîn-i sâni 1335/Kasım 1919) numaralı sayısının ön dış kapağı

b) *Askerî Cerîde-i Baytarîyye/Askerî Mecmûa-i Baytarîyye*'nin 17 numaralı sayısının ön dış kapağının Latin harflerine çevirisi